

adımlar

SIYASİ HABER VE YORUM DERGİSİ

17 Eylül-1 Ekim 1990

Sayı 43

2500 LİRA

TÜRKİYE KOMÜNİST HAREKETİ 70 YAŞINDA

El Ele Özgürlüğe

● Nihat Sargın
12 Eylül'den 15
Eylül'e (Sayfa 4)

● Zülfü Dicleli
Gerici Bir Rol
Oynamak
İstemiyorsak
(Sayfa 6)

● Sıtkı Coşkun
Kökü Geçmişte Olan
Gelecek (Sayfa 8)

● Haydar Kutlu
70. Yıl ve Kongre
Sürecine Girenken
(Sayfa 9)

● Arslan Başer
Kafoğlu
Selçuk Çalhan
Talat Uluşoy
Abdurrahman Atalay
Sosyalistlerin Birlik
Partisi Programı
Üzerine
(Sayfa 10-11)

● Zeki Geçgin
Turgut Dede'den
"Büyüme" Masalları
(Sayfa 16)

teminin işleyişini böyle. Böyle bir ortamda yasal olarak kurulumu olan Komünist parti hukukî duruma ilişkin siyasi görüş beyan etmesi 657 sayılı yasaya göre yasak olan ve vakti vaktiyle veya emniyet müdürlüğüne hiç bir şeyden çekilmeden rahat rahat karışık verit durmuyor.

12 Eylül'ün yarattığı o dalgın rejim, hukuk sistemiyle ve kadrolarıyla 10. yıla hala ayakta duruyor. Demokratikleşme için 12 Eylül rejiminin, rejimi korumak için kurulumu tüm kurum ve kuruluşların lağvedilmesi gerekli. 12 Eylül'de düşüncenin memurları olan her düzeydeki kadroların devlet aparatlarının alınması, tüm kademelerin hesapları sorulması. Demokratikleşme için bugünden bunlar ilan edilmenden, devlet memurlarının parti militanlığı basitlik etmesinden, cumhurbaşkanının, Sultan, gibi soyıldığını kanunlarla diyerek, mevcut yasaları hiç sayarak, önce ısrat yapıp sonra da bu kez Kanun Kuvvetinde Kararneme çıkartarak, oldu bittiliyle değil yönetiminin önüne geçilmez.

12 Eylül Halen

Asılınmıştır

TBKP 14 Temmuz günü Genel Yürütme Kurulu Bildirisi'nde 12 Eylül'ün halen asılınması, politik rejim sorunun çözülmesi olmasi süregelen bütününe derin ediyor. Öke jeopolitiğin askersel stratejisi önüne dayandırılması geleneksel dış politikamızı ilâsını getirdiği boşluk bursuza dönüyor. DTP genel başkanı Süleyman Demirel "12 Eylül silik kılıhta devam ediyor" derken SHP genel başkanı Erdal İnönü "Artık demokratik temelde kurulan Türkiye'de yerini almaz" diyor.

Türkiye'nin temel sorunu demokrasiye ulaşamaması olmaktadır. Kökleri, milliyet, otorite devlet gelenekleri olan bu yarıyla hazırlanan Türkiye, bu sorun çözülmezse dünyaya layık olduğu bir yere ulaşamaz. Halihazırda yedeli yaşamaz. Bu halde demokratik temelde olan bu sorun olmuştur. Çözümleri asılınmak için ivedilikle çözümleri ve katilime demokrasiyi gerçekleştirilmelidir.

Devlet Demokratik Yeniden Yapılandırılacak İçin

Değişen değerler sistemi, NATO'nun yeni duruma yına cabaları, AT'nin, bütün yöreleri, Orta-Doğulu'daki çalkantılar herşeyi yeni baştan

düşünmeyi gerektiriyor. Türkiye bu değişime ayak uydurabilecek midir? Temel sorun budur.

Ancak demokratik sorunun çözümü bir Türkiye, tarihsel dönemele geçebilir. düşüncelerin sunduğu olanakları değerlendirebilir, uluslararası ve bölgesel gelişmelerle gerçek katkısını yapabilir, ekonomik büyümeyle yönelebilir. Bunun için öncelikle yeni bir ulusal güvenlik ve dış politika anlayışına gerek var.

Bütün bunları gerçekleştirilebilmek için, otorite, baskı yapı ve politikalara sordurma yanlısı güçleri geri-letmek gerekiyor. Bu çözümler Türkiye'nin bugünkü gelişmelerle ayak uyduramamasının, geride kalmasının baş sorumlusudur.

Demokratikleşme sürecinin önündeki engeller aşınmak ve demokrasiyi güvence altına almak, devleti demokratik yeniden yapılandırmak, ulusal güvenliğini yeni temel-ler sağlamak, ulusal güveni bir modelde gerçekleştiriyor.

Muhafet partilerinin, parlamento içindeki ve dışındaki politik güçlerin, hiç örgütlenmiş, aydınların, sosyal hareketlerin, Türkiye'nin geleceğiyle ilgili olan bütün gücün biran önce birlikteliğe ya da ayrı ayrı deklarasyonlar ile bir temel demokratik hedefler belirledikleri anlaşarak demokratik yolda ilerlemek dev bir adımdır.

Böyle bir bildiride, temel yurttaşlık haklarının ve düşünce özgürlüğünün, toplanma ve toster, örgütlenme özgürlüğünün sağlanması, aynı zamanda Kartı sorunu için adil, demokratik, barışçı bir çözüm yolunun açılması, yeni dünya koşullarına uygun bir ulusal güvenlik anlayışına varılması, bütün bunlara uygun biçimde devleti yeniden demokratik tarzda yapılandırması temel önem taşıyan adımlardır.

Türkiye gerçekten demokratik ve eşit koşullarda bir sepe yaşamadıkça sosyal yelpaze yeni yerine oturamaz, bugün toplan ve gelişme eğilimi, gösteren gelişmelerle durdurulamaz. Böyle bir seçimde, seçimlere katılacak partiler, sonuçta ne kadar olursa olsunlar, muhafazetle yada ilerideki elemler öncelikle ortak demokratik hedefleri yasama gerçekleştirilecek, öteki toplumsal güçler bunun ısrarı takipsiz olaraklarına ilişkin birleştireceklerdir. Böylece toplumun çoğunluğunun ittifakına, yeni, demokratik bir anayasaya ve rejimin politik güvencesi oluşacak, seçimler gerçekleştirilecek, bir çıkış yolu hazırlanabilir.

Yüksel Selek

12 Eylül'ün 10. yıldönümünde yığın organları, siyasi partiler, demokratik kuruluşlar, çevreler, darbenin getirdikleri görüşler, 12 Eylül'ün yarattığı sosyal, ekonomik, politik iç ve dış etkileri analizi ediyor, sonuçları sergiliyorlar. Bu gerekli bir bellek tazelenme oluyor.

12 Eylül'ün halen devam ettiği soruların ortadan kaldırılması için mücadele edilmesi gerektiği de herkesin üzerinde birleştiği bir gerçeklik. Ancak, bunun nasıl yapılacağı, sonuçları bir mücadelede nasıl karşılanacağı, hangi güçler tarafından gerçekleştirileceği konusunda bir görüş birliği olduğunu söylemek zor. Mücadelede zor demokratik mücadelesi olduğunu ifade etmek ise gerek ve sosyal bir söyleminin de gerekiyor. Sorun programlar üretmek, bu programları yaşamak gerçekleştirmek somut güç birlikteliği, platformlar yaratmak gerekiyor. Bunu yapamadığımız sürece, demokrasiyi bir gün kendiliğinden çıkıp gelmeyecek düşüncesiyle püskül belerli beklemeye oluyuz.

12 Eylül'den çıkışın somut program hedefleri onun varlığını sürdürmek için yaratıcı araçları ortadan kaldırması yoluyla sağlanabilir. Eğin 12 Eylül rejimi varlığını 10. yıla, stül hükümetler, parlamenter rejim görünümü altında hâlâ sürdürülebiliyorsa bunu en başta 12 Eylül hukuku aracılığıyla yapıyor.

Darbeyle yapan bez devlet memuru 1961 Anayasasının ortadan kaldırılmasıyla söylemlerle başlatılan 12 Eylül hukukisizliğinin, Milli Güvenlik Konseyi ve Danışma Meclisi önce yaşanan her alanında baskı rejiminde kurumsallaşarak yasadışı olarak, sonra da bunların belirsizliği ve güvenceye alınmasıyla sağlamlaştırmak için Anayasa'yı yapıyor. Zor altında halka dayatıyor onaylatıyor. Bununla da yetinmiyor Anayasaya ilişkin bir yasa ile Anayasaya ilişkin bir dert sürdüren yekün ilimle üzmeye geçti 15. Maddeyi kaldırarak 28 Anayasasını.

Anayasa Muhkemesi Kuruluş ve Yargılama Usulü Yasası, Milli Güvenlik ve Yargılama Yasası, Toplu İş Sözleşmesi Örtü ve Lokavt Yasası, Toplam ve Gözetli Yürüyüşleri Yasası ve diğerleri, bu bez kışkırtı ile devleti bugünkü yaşamı sürdürmeye devam ediyor. TBCK'de yeni anayasa modelleri 12 Eylül'den sonra tüm faşist dalgaları iletilmiştir.

Yasal partiler, demokratik yasa dışı ilim edili, 141, 142 baskılarla kurulan anayasasızdır. İhsan Yassınoğlu 12 Eylül'ün yarattığı, bugün toplan ve gelişme eğilimiyle ilerletilecek hukukî iyatlar, 11. Ağustos Genelgesi haberi ile ilgili olarak, emniyetin, polis, zindanların peşinde. Çözümde köpüklerin ve yasadışı baskılarla neredeyse yitip giden çözümler ve olan ortaktır.

12 Eylül'ün yarattığı, bugün toplan ve gelişme eğilimiyle ilerletilecek hukukî iyatlar, 11. Ağustos Genelgesi haberi ile ilgili olarak, emniyetin, polis, zindanların peşinde. Çözümde köpüklerin ve yasadışı baskılarla neredeyse yitip giden çözümler ve olan ortaktır.

12 Eylül'ün yarattığı, bugün toplan ve gelişme eğilimiyle ilerletilecek hukukî iyatlar, 11. Ağustos Genelgesi haberi ile ilgili olarak, emniyetin, polis, zindanların peşinde. Çözümde köpüklerin ve yasadışı baskılarla neredeyse yitip giden çözümler ve olan ortaktır.

12 Eylül'ün yarattığı, bugün toplan ve gelişme eğilimiyle ilerletilecek hukukî iyatlar, 11. Ağustos Genelgesi haberi ile ilgili olarak, emniyetin, polis, zindanların peşinde. Çözümde köpüklerin ve yasadışı baskılarla neredeyse yitip giden çözümler ve olan ortaktır.

12 Eylül'ün yarattığı, bugün toplan ve gelişme eğilimiyle ilerletilecek hukukî iyatlar, 11. Ağustos Genelgesi haberi ile ilgili olarak, emniyetin, polis, zindanların peşinde. Çözümde köpüklerin ve yasadışı baskılarla neredeyse yitip giden çözümler ve olan ortaktır.

12 Eylül'ün yarattığı, bugün toplan ve gelişme eğilimiyle ilerletilecek hukukî iyatlar, 11. Ağustos Genelgesi haberi ile ilgili olarak, emniyetin, polis, zindanların peşinde. Çözümde köpüklerin ve yasadışı baskılarla neredeyse yitip giden çözümler ve olan ortaktır.

12 Eylül'ün yarattığı, bugün toplan ve gelişme eğilimiyle ilerletilecek hukukî iyatlar, 11. Ağustos Genelgesi haberi ile ilgili olarak, emniyetin, polis, zindanların peşinde. Çözümde köpüklerin ve yasadışı baskılarla neredeyse yitip giden çözümler ve olan ortaktır.

12 Eylül'ün yarattığı, bugün toplan ve gelişme eğilimiyle ilerletilecek hukukî iyatlar, 11. Ağustos Genelgesi haberi ile ilgili olarak, emniyetin, polis, zindanların peşinde. Çözümde köpüklerin ve yasadışı baskılarla neredeyse yitip giden çözümler ve olan ortaktır.

12 Eylül'ün yarattığı, bugün toplan ve gelişme eğilimiyle ilerletilecek hukukî iyatlar, 11. Ağustos Genelgesi haberi ile ilgili olarak, emniyetin, polis, zindanların peşinde. Çözümde köpüklerin ve yasadışı baskılarla neredeyse yitip giden çözümler ve olan ortaktır.

12 Eylül'ün yarattığı, bugün toplan ve gelişme eğilimiyle ilerletilecek hukukî iyatlar, 11. Ağustos Genelgesi haberi ile ilgili olarak, emniyetin, polis, zindanların peşinde. Çözümde köpüklerin ve yasadışı baskılarla neredeyse yitip giden çözümler ve olan ortaktır.

12 Eylül'ün yarattığı, bugün toplan ve gelişme eğilimiyle ilerletilecek hukukî iyatlar, 11. Ağustos Genelgesi haberi ile ilgili olarak, emniyetin, polis, zindanların peşinde. Çözümde köpüklerin ve yasadışı baskılarla neredeyse yitip giden çözümler ve olan ortaktır.

12 Eylül'ün yarattığı, bugün toplan ve gelişme eğilimiyle ilerletilecek hukukî iyatlar, 11. Ağustos Genelgesi haberi ile ilgili olarak, emniyetin, polis, zindanların peşinde. Çözümde köpüklerin ve yasadışı baskılarla neredeyse yitip giden çözümler ve olan ortaktır.

12 Eylül'ün yarattığı, bugün toplan ve gelişme eğilimiyle ilerletilecek hukukî iyatlar, 11. Ağustos Genelgesi haberi ile ilgili olarak, emniyetin, polis, zindanların peşinde. Çözümde köpüklerin ve yasadışı baskılarla neredeyse yitip giden çözümler ve olan ortaktır.

12 Eylül'ün yarattığı, bugün toplan ve gelişme eğilimiyle ilerletilecek hukukî iyatlar, 11. Ağustos Genelgesi haberi ile ilgili olarak, emniyetin, polis, zindanların peşinde. Çözümde köpüklerin ve yasadışı baskılarla neredeyse yitip giden çözümler ve olan ortaktır.

12 Eylül'ün yarattığı, bugün toplan ve gelişme eğilimiyle ilerletilecek hukukî iyatlar, 11. Ağustos Genelgesi haberi ile ilgili olarak, emniyetin, polis, zindanların peşinde. Çözümde köpüklerin ve yasadışı baskılarla neredeyse yitip giden çözümler ve olan ortaktır.

12 Eylül'ün yarattığı, bugün toplan ve gelişme eğilimiyle ilerletilecek hukukî iyatlar, 11. Ağustos Genelgesi haberi ile ilgili olarak, emniyetin, polis, zindanların peşinde. Çözümde köpüklerin ve yasadışı baskılarla neredeyse yitip giden çözümler ve olan ortaktır.

12 Eylül'ün yarattığı, bugün toplan ve gelişme eğilimiyle ilerletilecek hukukî iyatlar, 11. Ağustos Genelgesi haberi ile ilgili olarak, emniyetin, polis, zindanların peşinde. Çözümde köpüklerin ve yasadışı baskılarla neredeyse yitip giden çözümler ve olan ortaktır.

12 Eylül'ün yarattığı, bugün toplan ve gelişme eğilimiyle ilerletilecek hukukî iyatlar, 11. Ağustos Genelgesi haberi ile ilgili olarak, emniyetin, polis, zindanların peşinde. Çözümde köpüklerin ve yasadışı baskılarla neredeyse yitip giden çözümler ve olan ortaktır.

12 Eylül'ün yarattığı, bugün toplan ve gelişme eğilimiyle ilerletilecek hukukî iyatlar, 11. Ağustos Genelgesi haberi ile ilgili olarak, emniyetin, polis, zindanların peşinde. Çözümde köpüklerin ve yasadışı baskılarla neredeyse yitip giden çözümler ve olan ortaktır.

12 Eylül'ün yarattığı, bugün toplan ve gelişme eğilimiyle ilerletilecek hukukî iyatlar, 11. Ağustos Genelgesi haberi ile ilgili olarak, emniyetin, polis, zindanların peşinde. Çözümde köpüklerin ve yasadışı baskılarla neredeyse yitip giden çözümler ve olan ortaktır.

12 Eylül'ün yarattığı, bugün toplan ve gelişme eğilimiyle ilerletilecek hukukî iyatlar, 11. Ağustos Genelgesi haberi ile ilgili olarak, emniyetin, polis, zindanların peşinde. Çözümde köpüklerin ve yasadışı baskılarla neredeyse yitip giden çözümler ve olan ortaktır.

12 Eylül'ün yarattığı, bugün toplan ve gelişme eğilimiyle ilerletilecek hukukî iyatlar, 11. Ağustos Genelgesi haberi ile ilgili olarak, emniyetin, polis, zindanların peşinde. Çözümde köpüklerin ve yasadışı baskılarla neredeyse yitip giden çözümler ve olan ortaktır.

12 Eylül'ün yarattığı, bugün toplan ve gelişme eğilimiyle ilerletilecek hukukî iyatlar, 11. Ağustos Genelgesi haberi ile ilgili olarak, emniyetin, polis, zindanların peşinde. Çözümde köpüklerin ve yasadışı baskılarla neredeyse yitip giden çözümler ve olan ortaktır.

12 Eylül'ün yarattığı, bugün toplan ve gelişme eğilimiyle ilerletilecek hukukî iyatlar, 11. Ağustos Genelgesi haberi ile ilgili olarak, emniyetin, polis, zindanların peşinde. Çözümde köpüklerin ve yasadışı baskılarla neredeyse yitip giden çözümler ve olan ortaktır.

12 Eylül'ün yarattığı, bugün toplan ve gelişme eğilimiyle ilerletilecek hukukî iyatlar, 11. Ağustos Genelgesi haberi ile ilgili olarak, emniyetin, polis, zindanların peşinde. Çözümde köpüklerin ve yasadışı baskılarla neredeyse yitip giden çözümler ve olan ortaktır.

12 Eylül'ün yarattığı, bugün toplan ve gelişme eğilimiyle ilerletilecek hukukî iyatlar, 11. Ağustos Genelgesi haberi ile ilgili olarak, emniyetin, polis, zindanların peşinde. Çözümde köpüklerin ve yasadışı baskılarla neredeyse yitip giden çözümler ve olan ortaktır.

12 Eylül'ün yarattığı, bugün toplan ve gelişme eğilimiyle ilerletilecek hukukî iyatlar, 11. Ağustos Genelgesi haberi ile ilgili olarak, emniyetin, polis, zindanların peşinde. Çözümde köpüklerin ve yasadışı baskılarla neredeyse yitip giden çözümler ve olan ortaktır.

12 Eylül'ün yarattığı, bugün toplan ve gelişme eğilimiyle ilerletilecek hukukî iyatlar, 11. Ağustos Genelgesi haberi ile ilgili olarak, emniyetin, polis, zindanların peşinde. Çözümde köpüklerin ve yasadışı baskılarla neredeyse yitip giden çözümler ve olan ortaktır.

12 Eylül'ün yarattığı, bugün toplan ve gelişme eğilimiyle ilerletilecek hukukî iyatlar, 11. Ağustos Genelgesi haberi ile ilgili olarak, emniyetin, polis, zindanların peşinde. Çözümde köpüklerin ve yasadışı baskılarla neredeyse yitip giden çözümler ve olan ortaktır.

12 Eylül'ün yarattığı, bugün toplan ve gelişme eğilimiyle ilerletilecek hukukî iyatlar, 11. Ağustos Genelgesi haberi ile ilgili olarak, emniyetin, polis, zindanların peşinde. Çözümde köpüklerin ve yasadışı baskılarla neredeyse yitip giden çözümler ve olan ortaktır.

12 Eylül'ün yarattığı, bugün toplan ve gelişme eğilimiyle ilerletilecek hukukî iyatlar, 11. Ağustos Genelgesi haberi ile ilgili olarak, emniyetin, polis, zindanların peşinde. Çözümde köpüklerin ve yasadışı baskılarla neredeyse yitip giden çözümler ve olan ortaktır.

12 Eylül'ün yarattığı, bugün toplan ve gelişme eğilimiyle ilerletilecek hukukî iyatlar, 11. Ağustos Genelgesi haberi ile ilgili olarak, emniyetin, polis, zindanların peşinde. Çözümde köpüklerin ve yasadışı baskılarla neredeyse yitip giden çözümler ve olan ortaktır.

12 Eylül'ün yarattığı, bugün toplan ve gelişme eğilimiyle ilerletilecek hukukî iyatlar, 11. Ağustos Genelgesi haberi ile ilgili olarak, emniyetin, polis, zindanların peşinde. Çözümde köpüklerin ve yasadışı baskılarla neredeyse yitip giden çözümler ve olan ortaktır.

12 Eylül'ün yarattığı, bugün toplan ve gelişme eğilimiyle ilerletilecek hukukî iyatlar, 11. Ağustos Genelgesi haberi ile ilgili olarak, emniyetin, polis, zindanların peşinde. Çözümde köpüklerin ve yasadışı baskılarla neredeyse yitip giden çözümler ve olan ortaktır.

12 Eylül'ün yarattığı, bugün toplan ve gelişme eğilimiyle ilerletilecek hukukî iyatlar, 11. Ağustos Genelgesi haberi ile ilgili olarak, emniyetin, polis, zindanların peşinde. Çözümde köpüklerin ve yasadışı baskılarla neredeyse yitip giden çözümler ve olan ortaktır.

12 Eylül'ün yarattığı, bugün toplan ve gelişme eğilimiyle ilerletilecek hukukî iyatlar, 11. Ağustos Genelgesi haberi ile ilgili olarak, emniyetin, polis, zindanların peşinde. Çözümde köpüklerin ve yasadışı baskılarla neredeyse yitip giden çözümler ve olan ortaktır.

12 Eylül'ün yarattığı, bugün toplan ve gelişme eğilimiyle ilerletilecek hukukî iyatlar, 11. Ağustos Genelgesi haberi ile ilgili olarak, emniyetin, polis, zindanların peşinde. Çözümde köpüklerin ve yasadışı baskılarla neredeyse yitip giden çözümler ve olan ortaktır.

12 Eylül'ün yarattığı, bugün toplan ve gelişme eğilimiyle ilerletilecek hukukî iyatlar, 11. Ağustos Genelgesi haberi ile ilgili olarak, emniyetin, polis, zindanların peşinde. Çözümde köpüklerin ve yasadışı baskılarla neredeyse yitip giden çözümler ve olan ortaktır.

12 Eylül'ün yarattığı, bugün toplan ve gelişme eğilimiyle ilerletilecek hukukî iyatlar, 11. Ağustos Genelgesi haberi ile ilgili olarak, emniyetin, polis, zindanların peşinde. Çözümde köpüklerin ve yasadışı baskılarla neredeyse yitip giden çözümler ve olan ortaktır.

12 Eylül'ün yarattığı, bugün toplan ve gelişme eğilimiyle ilerletilecek hukukî iyatlar, 11. Ağustos Genelgesi haberi ile ilgili olarak, emniyetin, polis, zindanların peşinde. Çözümde köpüklerin ve yasadışı baskılarla neredeyse yitip giden çözümler ve olan ortaktır.

12 Eylül'ün yarattığı, bugün toplan ve gelişme eğilimiyle ilerletilecek hukukî iyatlar, 11. Ağustos Genelgesi haberi ile ilgili olarak, emniyetin, polis, zindanların peşinde. Çözümde köpüklerin ve yasadışı baskılarla neredeyse yitip giden çözümler ve olan ortaktır.

12 Eylül'ün yarattığı, bugün toplan ve gelişme eğilimiyle ilerletilecek hukukî iyatlar, 11. Ağustos Genelgesi haberi ile ilgili olarak, emniyetin, polis, zindanların peşinde. Çözümde köpüklerin ve yasadışı baskılarla neredeyse yitip giden çözümler ve olan ortaktır.

12 Eylül'ün yarattığı, bugün toplan ve gelişme eğilimiyle ilerletilecek hukukî iyatlar, 11. Ağustos Genelgesi haberi ile ilgili olarak, emniyetin, polis, zindanların peşinde. Çözümde köpüklerin ve yasadışı baskılarla neredeyse yitip giden çözümler ve olan ortaktır.

12 Eylül'ün yarattığı, bugün toplan ve gelişme eğilimiyle ilerletilecek hukukî iyatlar, 11. Ağustos Genelgesi haberi ile ilgili olarak, emniyetin, polis, zindanların peşinde. Çözümde köpüklerin ve yasadışı baskılarla neredeyse yitip giden çözümler ve olan ortaktır.

12 Eylül'ün yarattığı, bugün toplan ve gelişme eğilimiyle ilerletilecek hukukî iyatlar, 11. Ağustos Genelgesi haberi ile ilgili olarak, emniyetin, polis, zindanların peşinde. Çözümde köpüklerin ve yasadışı baskılarla neredeyse yitip giden çözümler ve olan ortaktır.

12 Eylül'ün yarattığı, bugün toplan ve gelişme eğilimiyle ilerletilecek hukukî iyatlar, 11. Ağustos Genelgesi haberi ile ilgili olarak, emniyetin, polis, zindanların peşinde. Çözümde köpüklerin ve yasadışı baskılarla neredeyse yitip giden çözümler ve olan ortaktır.

12 Eylül'ün yarattığı, bugün toplan ve gelişme eğilimiyle ilerletilecek hukukî iyatlar, 11. Ağustos Genelgesi haberi ile ilgili olarak, emniyetin, polis, zindanların peşinde. Çözümde köpüklerin ve yasadışı baskılarla neredeyse yitip giden çözümler ve olan ortaktır.

12 Eylül'ün yarattığı, bugün toplan ve gelişme eğilimiyle ilerletilecek hukukî iyatlar, 11. Ağustos Genelgesi haberi ile ilgili olarak, emniyetin, polis, zindanların peşinde. Çözümde köpüklerin ve yasadışı baskılarla neredeyse yitip giden çözümler ve olan ortaktır.

12 Eylül'ün yarattığı, bugün toplan ve gelişme eğilimiyle ilerletilecek hukukî iyatlar, 11. Ağustos Genelgesi haberi ile ilgili olarak, emniyetin, polis, zindanların peşinde. Çözümde köpüklerin ve yasadışı baskılarla neredeyse yitip giden çözümler ve olan ortaktır.

12 Eylül'ün yarattığı, bugün toplan ve gelişme eğilimiyle ilerletilecek hukukî iyatlar, 11. Ağustos Genelgesi haberi ile ilgili olarak, emniyetin, polis, zindanların peşinde. Çözümde köpüklerin ve yasadışı baskılarla neredeyse yitip giden çözümler ve olan ortaktır.

12 Eylül'ün yarattığı, bugün toplan ve gelişme eğilimiyle ilerletilecek hukukî iyatlar, 11. Ağustos Genelgesi haberi ile ilgili olarak, emniyetin, polis, zindanların peşinde. Çözümde köpüklerin ve yasadışı baskılarla neredeyse yitip giden çözümler ve olan ortaktır.

12 Eylül'ün yarattığı, bugün toplan ve gelişme eğilimiyle ilerletilecek hukukî iyatlar, 11. Ağustos Genelgesi haberi ile ilgili olarak, emniyetin, polis, zindanların peşinde. Çözümde köpüklerin ve yasadışı baskılarla neredeyse yitip giden çözümler ve olan ortaktır.

12 Eylül'ün yarattığı, bugün toplan ve gelişme eğilimiyle ilerletilecek hukukî iyatlar, 11. Ağustos Genelgesi haberi ile ilgili olarak, emniyetin, polis, zindanların peşinde. Çözümde köpüklerin ve yasadışı baskılarla neredeyse yitip giden çözümler ve olan ortaktır.

12 Eylül'ün yarattığı, bugün toplan ve gelişme eğilimiyle ilerletilecek hukukî iyatlar, 11. Ağustos Genelgesi haberi ile ilgili olarak, emniyetin, polis, zindanların peşinde. Çözümde köpüklerin ve yasadışı baskılarla neredeyse yitip giden çözümler ve olan ortaktır.

12 Eylül'ün yarattığı, bugün toplan ve gelişme eğilimiyle ilerletilecek hukukî iyatlar, 11. Ağustos Genelgesi haberi ile ilgili olarak, emniyetin, polis, zindanların peşinde. Çözümde köpüklerin ve yasadışı baskılarla neredeyse yitip giden çözümler ve olan ortaktır.

12 Eylül'ün yarattığı, bugün toplan ve gelişme eğilimiyle ilerletilecek hukukî iyatlar, 11. Ağustos Genelgesi haberi ile ilgili olarak, emniyetin, polis, zindanların peşinde. Çözümde köpüklerin ve yasadışı baskılarla neredeyse yitip giden çözümler ve olan ortaktır.

12 Eylül'ün yarattığı, bugün toplan ve gelişme eğilimiyle ilerletilecek hukukî iyatlar, 11. Ağustos Genelgesi haberi ile ilgili olarak, emniyetin, polis, zindanların peşinde. Çözümde köpüklerin ve yasadışı baskılarla neredeyse yitip giden çözümler ve olan ortaktır.

12 Eylül'ün yarattığı, bugün toplan ve gelişme eğilimiyle ilerletilecek hukukî iyatlar, 11. Ağustos Genelgesi haberi ile ilgili olarak, emniyetin, polis, zindanların peşinde. Çözümde köpüklerin ve yasadışı baskılarla neredeyse yitip giden çözümler ve olan ortaktır.

12 Eylül'ün yarattığı, bugün toplan ve gelişme eğilimiyle ilerletilecek hukukî iyatlar, 11. Ağustos Genelgesi haberi ile ilgili olarak, emniyetin, polis, zindanların peşinde. Çözümde köpüklerin ve yasadışı baskılarla neredeyse yitip giden çözümler ve olan ortaktır.

12 Eylül'ün yarattığı, bugün toplan ve gelişme eğilimiyle ilerletilecek hukukî iyatlar, 11. Ağustos Genelgesi haberi ile ilgili olarak, emniyetin, polis, zindanların peşinde. Çözümde köpüklerin ve yasadışı baskılarla neredeyse yitip giden çözümler ve olan ortaktır.

12 Eylül'ün yarattığı, bugün toplan ve gelişme eğilimiyle ilerletilecek hukukî iyatlar, 11. Ağustos Genelgesi haberi ile ilgili olarak, emniyetin, polis, zindanların peşinde. Çözümde köpüklerin ve yasadışı baskılarla neredeyse yitip giden çözümler ve olan ortaktır.

12 Eylül'ün yarattığı, bugün toplan ve gelişme eğilimiyle ilerletilecek hukukî iyatlar, 11. Ağustos Genelgesi haberi ile ilgili olarak, emniyetin, polis, zindanların peşinde. Çözümde köpüklerin ve yasadışı baskılarla neredeyse yitip giden çözümler ve olan ortaktır.

12 Eylül'ün yarattığı, bugün toplan ve gelişme eğilimiyle ilerletilecek hukukî iyatlar, 11. Ağustos Genelgesi haberi ile ilgili olarak, emniyetin, polis, zindanların peşinde. Çözümde köpüklerin ve yasadışı baskılarla neredeyse yitip giden çözümler ve olan ortaktır.

12 Eylül'ün yarattığı, bugün toplan ve gelişme eğilimiyle ilerletilecek hukukî iyatlar, 11. Ağustos Genelgesi haberi ile ilgili olarak, emniyetin, polis, zindanların peşinde. Çözümde köpüklerin ve yasadışı baskılarla neredeyse yitip giden çözümler ve olan ortaktır.

12 Eylül'ün yarattığı, bugün toplan ve gelişme eğilimiyle ilerletilecek hukukî iyatlar, 11. Ağustos Genelgesi haberi ile ilgili olarak, emniyetin, polis, zindanların peşinde. Çözümde köpüklerin ve yasadışı baskılarla neredeyse yitip giden çözümler ve olan ortaktır.

12 Eylül'ün yarattığı, bugün toplan ve gelişme eğilimiyle ilerletilecek hukukî iyatlar, 11. Ağustos Genelgesi haberi ile ilgili olarak, emniyetin, polis, zindanların peşinde. Çözümde köpüklerin ve yasadışı baskılarla neredeyse yitip giden çözümler ve olan ortaktır.

12 Eylül'ün yarattığı, bugün toplan ve gelişme eğilimiyle ilerletilecek hukukî iyatlar, 11. Ağustos Genelgesi haberi ile ilgili olarak, emniyetin, polis, zindanların peşinde. Çözümde köpüklerin ve yasadışı baskılarla neredeyse yitip giden çözümler ve olan ortaktır.

12 Eylül'ün yarattığı, bugün toplan ve gelişme eğilimiyle ilerletilecek hukukî iyatlar, 11. Ağustos Genelgesi haberi ile ilgili olarak, emniyetin, polis, zindanların peşinde. Çözümde köpüklerin ve yasadışı baskılarla neredeyse yitip giden çözümler ve olan ortaktır.

12 Eylül'ün yarattığı, bugün toplan ve gelişme eğilimiyle ilerletilecek hukukî iyatlar, 11. Ağustos Genelgesi haberi ile ilgili olarak, emniyetin, polis, zindanların peşinde. Çözümde köpüklerin ve yasadışı baskılarla neredeyse yitip giden çözümler ve olan ortaktır.

12 Eylül'ün yarattığı, bugün toplan ve gelişme eğilimiyle ilerletilecek hukukî iyatlar, 11. Ağustos Genelgesi haberi ile ilgili olarak, emniyetin, polis, zindanların peşinde. Çözümde köpüklerin ve yasadışı baskılarla neredeyse yitip giden çözümler ve olan ortaktır.

12 Eylül'ün yarattığı, bugün toplan ve gelişme eğilimiyle ilerletilecek hukukî iyatlar, 11. Ağustos Genelgesi haberi ile ilgili olarak, emniyetin, polis, zindanların peşinde. Çözümde köpüklerin ve yasadışı baskılarla neredeyse yitip giden çözümler ve olan ortaktır.

12 Eylül'ün yarattığı, bugün toplan ve gelişme eğilimiyle ilerletilecek hukukî iyatlar, 11. Ağustos Genelgesi haberi ile ilgili olarak, emniyetin, polis, zindanların peşinde. Çözümde köpüklerin ve yasadışı baskılarla neredeyse yitip giden çözümler ve olan ortaktır.

12 Eylül'ün yarattığı, bugün toplan ve gelişme eğilimiyle ilerletilecek hukukî iyatlar, 11. Ağustos Genelgesi haberi ile ilgili olarak, emniyetin, polis, zindanların peşinde. Çözümde köpüklerin ve yasadışı baskılarla neredeyse yitip giden çözümler ve olan ortaktır.

Gerici Bir Rol Oynamak İstemiyorsak

Partinin yaşam şansı, daha bugünden işçilere ve öteki emekçilere, işçilik ve emekçilik rolleriyle sınırlı olmayan, kültürel ve evrensel bir rol verebilmesiyle sıkı sıkıya bağlı olacaktır. Böyle bir rol ise ancak toplumdaki bütün sınıflarla ve katmanlarla, bütün politik ve ideolojik akımlarla, bütün kültürlerle diyalog, tartışma, etkileşim içinde kazanılabilir.

□ Zülfi Dicleli

Program tartışmalarında ekonomide piyasaya (pazar) yaklaşım konusu önemli bir yer tutuyor. Sosyalizmin piyasayı dışlamasını yanlışlığı üzerine Sovyetler Birliğinde son yıllarda yürütülen geniş tartışmalar herkesin ilgisini çekiyor. Batı, geçmişin ideolojik kapılarını dayanarak, Sovyetler Birliği'nde piyasayı yendiğini iddia ediyor. "Kapitalizme dönme", "Batının değerlerinin üstünlüğünün fiilen kabul edilmesi" olarak yorumluyor. Gerçekten de geçmiş ideolojik kapıları göre kapitalizmi piyasa ekonomisi, sosyalizm ise merkezi planlı devlet ekonomisi kavramlarıyla özdeşleşmiş gibiymiş. Piyasadan beri işlev göre gelen kapitalizmi savunmak olarak görülebiliyor.

Oysa piyasa kapitalizminde önce de vardı. Arz ve talebin dengelenmesinde en rasyonel, en etkili kurum olarak piyasa ilk çağlardan beri işlev göre geldi. Piyasanın yanısıra, rekabet, kâr ve verimlilik gibi kurulların sosyalist biçimlere dönüştürülmesi, rekabetin yaratılacağı ve burjuvazinin verimliliğini böylelikle artıracağı öngörüldü. Sosyalist ülkelerde ise bütün bu kurulların yok edilmesi, sonuçta ekonominin tıkandığını kanıtlayarak, sosyalist ülkelerde de durum aslında çok farklı değil. Sermaye ilişkisinin egemenliği, tekelleşme, devletin ekonomiyi artan maddesale ve militarizm bu ülkelerde de piyasasının serbestleşmesini, kârın demokratik oluşumunu, rekabetin yaratılacağını ve burjuvazinin verimliliğini böylelikle artıracağı öngörüldü. Batı ülkelerinde, ekonomide liberalizm sözde kalıyor.

Ama biz geçmişte iki şeyi birbirine karıştırdık.

Kapitalizmin irrasiyonelliği, mantık ve akıldışılığı, topluma formel bir rasyonelliği sağlayan piyasa gibi kurullardan geliyor sandık. O nedenle, kapitalizmi aşmak için bu mekanizmaları ortadan kaldırmak gerek, diye düşünüldü. Bu ise, sosyalist ülkelerin deneyiminde de görüldüğü gibi, hastalığı tedavi etmek yerine, hastayı öldürmek, toplumun gelişmesini durdurmak sonucunu getirdi. Kapitalizmin irrasiyonelliğinin kaynağında kapitalizminin egemenliği yatıyordu. Oysa Sorun, ona alternatif toplumsal ekonomik entegrasyon ilişkilerinin gelişip egemen olması sağlamaktır ve bunun için de her topluma gerekli olan piyasa, kâr, rekabet gibi mekanizmaların varlığını sürdürmesi zorunludur.

Nasıl ki, kapitalizminin ilk gelişmeye başladığı yıllarda işçiler işsiz kalmalarının sorununu yeni örgütlenişten gelen makinalar sanıp bu makinaları kırma kalktırsa, ilk sosyalizm deneyimlerinde de toplumsal problemlerin sorununu piyasa, kâr, rekabet gibi mekanizmalarla sandık ve bunları yokettik. Kapitalist işite, devlet işletmeleri, ortadan kaldırıldılar, yalnızca özerklikten çıkıp gelenleşti, o nedenle de toplumun problemlerine çözüm yolları bulunamadı.

Şimdi görüyoruz ki, rasyonelliğin, yararlılığın primlenildiği, ekonomide gelişmeler, girişimcilik, kâr arışı ile primlenilebilecek tek mekanizma iş piyasası. Kapitalizmde her üretti, her emekçi girişimci olamıyor, emeğinin ördüğünü serbestçe piyasaya sunamıyor. Sorun bunu aşmaktır. Tartışılacak gereken bunun yolu. Öte yandan şimdi da biliyoruz ki, piyasa vb. ekonomik mekanizmaları sosyal bir işlevi yok. Sosyal

sorunlara ekonomik mekanizmalarla çözüm bulmak olanaksız. Bunlar için özgü politikalar, mekanizmalar oluşturmak gerekiyor. Bunu başarabilmek ölümünde marksist partinin ayırdedici bir özelliği olacaktır.

Geçmişte ekonomik mekanizmaların vazgeçilmezliğine nasıl gözlemlerini kapadıkça, politik mekanizmaların öncülük de tam göremedik. Parlamento, kuvvetler ayrımı, kamuoyu, seçim hakkı gibi politik mekanizmalar, amaçta ulaşmada birer araç olmaktan öte bir önem taşımamıştı gözümüzde. Ve gene sosyalist ülkelerin pratiğinde yaşadığı gibi, amaçla ulaşıldıktan, işte her değiştirildikten sonra, bu kurullar ya yokedildi ya da göstermelik hale getirildi. Oysa tekni ekonomik mekanizmalar gibi bu politik mekanizmalar da her toplum için rasyonel bir işlevi zorunludur. Sorun, bunları katımlı geliştirmek, öznenimli geliştirmek yeni mekanizmaları yaratmaktır.

Tümden İnkârın Açmazı

Bütün bunların temelinde, geçmişteki egemen sosyalizmin anlayışının, Marks, Engels ve Lenin'de temelde bir çok yaklaşıma olmasın rağmen, daha çok modern burjuva toplumunu tümden inkâr eden bir anlayış olma yatıyor. Modern burjuva toplumunu bizim anlayışımızda kapitalizm ile indirgenmiş, her şey emek-sermaye ilişkilerinden ibaret sayılmış, sosyalizm ise kapitalizmin inkârı tam tersi, devlet-mülk ilişkileri etine döndürülmesi ile özdeşleştirilmiştir.

Şimdi görüyoruz ki, sosyalizm ancak modern burjuva toplumunun önümü (pozitif) değil, arka omaklıdır. Modern burjuva toplumundaki önümü bütün potansiyel benimsenmeli ve yaratılmalıdır. Modern burjuva toplumunun olum-

suzluğu kapitalizminin egemenliği, tahakkümüdür. Kapitalizminin kaldırılması değil, bunun egemenliğinin aşılması, ağır basan ilave oluştuktan çıkarılması, önümü bir inkâr için yeterli olacaktır. Çünkü sosyalizmin temel bir özelliği, ekonomide, politika ve kültürel yapıda modern rekabet, yarışma koşullarını kurullarını sağlayabilmek olacaktır. Modern toplumun ekonomik, politik, kültürel potansiyeli o zaman en verimli ve en özgür şekilde gerçekleştirebiliriz.

Modern burjuva toplumunda kapitalizmin, yalnızca tekel oligusıyla rekabeti aşmamakla, çoğuluğu ekonomik, politik ve kültürel yarışmasını da bırakmamak, katımlı daraltılmak kalmıyor, aynı zamanda birerleri yalnızca işçi ve emekçi fonksiyonuna indirgeniyor, sınıf devriminden önceki burjuva dolayısıyla birer bir egemenlik, tahakküm nesnesine dönüştürüyor. Birer üretim alanı dışında bir işlev sahibi olamıyor. Sürücü, itekçi, toplum alanlarında birer rol oynamışlar, yöneticiler, emekçiler mahkum olacaktır ve dolayısıyla işçi ve emekçi olma, üretimin bir virüsü olma durumuna düşen verimsiz olacaktır.

Oysa gerek toplumsal gerek bireysel gelişiminin stratejik potansiyel günümüzde bilimde, teknoloji, sanatla, felsefe, edebiyatta, spor ve iletişim alanlarında bunlara sahip olmayan, bunları geliştiremeyen toplumları ve bireyleri gelecek şansı yok gibi görünüyor. Bu nedenle stratejik potansiyelleri geliştiren, emekçilerin bu alanlara katılmayı sağlamayı, ten tekt işi demokratik politik kurulların gelişip gelişmesini, hareketen "katımlı birer demokrasiye" ulaştırmasıdır.

Kapitalizminin egemenliği altında, olanaklı olduğu kadar demokratik biçimleri yavaşca geçirmeye çalışmaktır. Özgüden ekonomik, politik ve kültürel rekabetin, yarışmanın tüm biçimlerini özgüreceği ve bütün bireylerin bu yarışmada yer alabileceği modern birer toplum anlayışını savunmak, bize çağdaş bir kimlik kazandıracaktır.

İşçiler ve öteki emekçiler, ekonomik, politik ve kültürel rekabetin, yarışmanın ortada ve ötede emekçi rolüyle ve sanısal işlevleri sürüklemek kurtulacak ve evrenselleşecek, bireyselleşeceklerdir.

Herkes için Özgür Yarışma

Ekonomik gelişimin güvencesi, özerk çalışan üretim komplekslerinin ulaşılması piyasada yaratacağı rekabet her elde edilebilirlikten serbest rekabet edilebilir. Daha bugünden kapitalizminin alternatif üretim kompleksleri önerebilir ve uluslararası piyasada serbest rekabeti engelleyen her şeyi arsa ortaktır.

Kültürel gelişimin güvencesi, sınırları, grupları, katmanları, parti ve hareketleri, uluslararası yasama, yürütme, yargı ve kamuoyunu oluşturan oluştan kuvvetler

ayrımında üstünlük için özgürece yarışabilmeleridir. Daha bugünden demokrasi yanında elde edilecek her kazanımı, bu arada yerel düzeyde adını markeziyetçiliğin gelişmesi toplumsal gelişime için stratejik önem taşıyacaktır.

Burada kamuyu dördüncü kurvet olarak tanımlamak büyük önem taşıyor. Parlamento müdahale edip parametreyi denetleyebilir, bağlamada bu yaklaşımla yön göstericidir.

Öteyandan politik yarışmada kamuyu etkinin artması güvencesi belirleyici önem taşıyor. Kamuyu güderik ötekide ötekide kurvet üzerinde artan bir etkiye buluyor. Ayrıca kamunun örgütlenmesi üstü toplumu örgütlemesi, katımlı, devletin gelişmesini, demokrasiyi en gelişmiş birer olgu, bize sağlam birer politik katıyıyor.

Kültürel gelişimin güvencesi, evrensel iddialara sahip ideolojik yaklaşımların, fikir akımlarına açık yarışabilmeleri, ideolojik dolayısıyla ve insanı özgürleştirme mücadelesinde burada stratejik önem vardır. Çünkü doğrudan tekelistik asımla- dıkça, gerek birer çoğuluğa ulaşamamış ve sanatla, felsefe, edebiyatta, spor ve iletişim alanlarında bunlara sahip olmayan, bunları geliştiremeyen toplumları ve bireyleri gelecek şansı yok gibi görünüyor.

Çağdaş birer demokrasiye ve sosyalizme ulaşmak, ancak kültürel yarışmada çıkacak değerleri, geniş kitlelere yaymak, bu yarışmada ekonomik ve politik yarışmanın düzenleyicileri haline gelişmeye olanaklı olacaktır. Ekonomik ve politikların insan ve doğaya yabancılaşmaktan kurtulup onlara birer medet eder hale gelmelerine ancak böyle birer kültürel hegemonyaya gerekelsebilir.

Burada, çağdaş partinin politik faaliyetinin kültürel faaliyetinin önemi ya da bir başka deyişle kamunun mücadelesinde, gelişme hareketi insanı vermediriz bu alanın, gözle görülebilen gelecekteki stratejik işlevi olacaktır.

Partinin yaşam şansı, daha bugünden işçilere ve öteki emekçilere, işçilik ve emekçilik rolleriyle sınırlı olmayan, kültürel ve evrensel bir rol verebilmesiyle sıkı sıkıya bağlı olacaktır. Böyle bir rol ise ancak toplumdaki bütün sınıflarla ve katmanlarla, bütün politik ve ideolojik akımlarla, bütün kültürlerle diyalog, tartışma, etkileşim içinde kazanılabilir. O nedenle partinin programı bütün topluma seçilmeli, bütün sorunlara yaklaşılmalı, gelişimden kaçınılmalı, edilebilir, realize edilebilir çözümler önerilmelidir.

Kendi yenilgilerimiz bir yasa sosyalist ülkelerde, son yıllarda çarpıcı şekilde sergilenen yenilgilerden bizim için çıkarılacak büyük önemli ders, her halde, program ve politika anlayışımız köklü şekilde, yenilemenin zorunlu olduğunu görmektir. Yoksa biz bekleyen, istemeyen, gerici birer olacaktır.

Körfez Krizinde Barışçı Çözüm

MASADA YERİMİZ VAR MI?

Bölgede kalıcı barışa yönelik bütün çözüm önerileri, ilgili tüm tarafların çıkarlarını hesaba katmak, bu çıkarları çatışmaya yol açmadan dengelemeyi içermek zorundadır. Bölge devletleri arasında düşmanlıkların kıskırtıldığı bir ortamda uzlaşmalara dayalı çözümleri bulmak zorlaşmaktadır. Türkiye ise Irak'ı "düşman" görmeye başlayan tutumuyla barışa hizmet etmiyor. Türkiye bölge ülkelerini bölcek bir askeri paktın oluşumundan çok, Ortadoğu'da bütün ülkelerin titatlaşacağı Avrupa Güvenlik ve İşbirliği Konferansı (AGİK) benzeri barışçı bir oluşum için çaba harcamalıdır.

□ Rifat Güler

Körfez krizi birinci ayını doldururken, "krizden ne çıkar sağlarız?" hesabıyla hareket eden Cumhurbaşkanı Özal, 22 Ağustos günü verdiği demeçte "Savaş ihtimali uzak değil" diyor. 26 Ağustos günü demedi ise "savaş uzak" sözlerini sarfediyor, bir kaç gün sonra da 1 Eylül günü TBMM'nin açılışında "Körfez asker gönderme yetkisinin hükümete verilmesi" istiyor.

Sayın Cumhurbaşkanı'nın "Saddam'ın geleceği" üzerine beyan ettiği görüşleri daha da ilginçtir. 4 Eylül günü Sabah gazetesine "Saddam'ın mutlaka gideceğini" söylediği Özal 7 Eylül günü demedi "Çatışmaya hazır olunduğunu, barışın teminini kolay olacağını, cesaretlerini bulunduğunu" belirtiyor. 8 Eylül günü de "Saddam rejiminin gitmesinin çok zor olduğunu, sorunun avara kalacağını düşüneceğini" belirtiyor.

Hangi aksi başyolda insan, Türkiye'yi böyle bir zihniyetle savaş tehlikesine ba-

laşmadan, barışa sağlanmasında katkıda bulunabileceğini iddia edebilir? Bu konularda Körfez asker gönderme yetkisinin hükümete verilmesinin mantıklı bir açıklaması yapmak olamaz mı?

Körfez krizinin çıkmasını izleyen günlerde Özal'ın ve hükümetin hesaplarına göre, "Amerika bölgeye müdahale edecek, Saddam rejimi yıkılacak, bölgede sınırlar yeniden çizilecek, yeni bir askeri güvenlik sistemi oluşturulacaktır. Bu varayımınla hareket edince de kazanımlar olarak "pastadan pay kapmak", "masada yer almak" gibi sözlerle ifade edilen "kumar ve fırsat politikası" bastırılacak, bazı istemlerimiz ve malum çevrelere esap geliyor. Oyuna kazın ayağı hiç öyle değil. Bölgesel hesaplar ne dünyanın yeni gerçekliklerine ne de bölgemizdeki durumun gerçeklerine dayanıyor.

Masaya Kim Oturacak?

Bu "masada yerimizi alalım" hesabı ne ölüde gerçekçi? Öncelikle belirtelim, askeri bir müdahale, yani

savaş olmadan sınırları çizilemez. Bölgede çıkacak bir savaşta sonunda ise nasa kurulması, umut bağlanabilir, boşuna bekleyecekler. Çünkü nasa olmayacak. Geçmişte böyle bir nasa, savaşın golipleri tarafından kuruldu. Savaş klasik deyimle "politikadan başka araçlarla devam" kabul ediliyor, yenen taraf yenilen hükümeti masada karar verilebilir. İkinci Dünya savaşı sonrasında ise durum değişti. İnsan soyunu ortadan kaldırıcı ve dünyayı bir kaç kez yıkabilecek güce nükleer silahların bulundugu günümüz koşullarında savaş politikaları bir biçimi olarak düşüncem insanlığın toptan iltiharı anlamına geliyor.

Bu tehlike bugün, İsrail gibi nükleer güce sahip bir başka saldırgan ve işgalcisi çatışmalarda hazır olduğu, saldırgan Irak'ın kilisele kurma yolaçacak kimyasal silahlara sahip olduğu bölgemizde daha fazla var. Bölgede çıkacak savasta hangi tür silahların kullanılacağını kimse önceden sanıyamaz ve bu da düşüncem sonunu hazırlayabilir.

Burada sözüme "savaş sonrasındaki sınırları belirlemek için kurulsun nasa" beşabı yapmak yerine, eklebecek savaşı önlemek için bütün güçleri seferber etmek gerekiyor.

Tehlike Yalnızca Irak'tan mı Geliyor?

Irak'ı askeri yoldan dışı getirmeyi savunmaları ileri sürdüğü görüle göre, "Irak Küveyt'ten çekilsen bile son derece tehlikeli askeri güçle bölgeye barış tehdidi devam edecek. Önemli bir Irak'ın askeri güç parçalanacak sonradır. Bu da savaşı gerektirir." Cumhurbaşkanı Özal, "barışın temini kolay değil, çatışmaya hazır olalım" derken bunu kast ediyor. Sorun yalnızca asker gücü mü? ve basının önemli kesiminden destek görüyor.

Tiyları bölgede barışın en büyük tehdidi olarak İsrail, komşularının topraklarını işgal altında tutuyor ve dev askeri gücüyle Filistin sorununu barışçı yoldan çözümleniyor. Üstelik İsrail elinde tuttuğu nükleer silahları istediği bölgeyi cehenneme çevirebilir. İsrail'in geçmişte duyulan saldırgan tutumunu bismar olmasın olmasın bile istemiyor. Öyleyse yalnızca Irak'ın tehlike unsuru göstermek doğru umuyor. Kaldı ki, Irak'ın elindeki askeri güç büyük ölçüde Batı ülkelerinin yardımıyla oluşturulmuştur. Irak'a karşı gülebilecek bir saldırganı halkı göstermeye çalışılabilir bu gereksiz inanmış görünüyor.

Yapılması gereken, bölgede tehlikeli askeri güçlere karşı, askeri güce ya da vermek değildir. Kalıcı bir barış sağlanmak isteniyorsa, bölgedeki tüm yabancı askeri güçleri ve kimyasal, biyolojik ve nükleer silahların arındırılmalıdır.

Ortadoğu İçin Askeri Bir Güvenlik Sistemi Olabilir mi?

Kriz çözüm olarak, Amerika yönetimi tarafından İsrail, Suudi Arabistan ve Türkiye'nin etkin olduğu bir askeri paktı kurulması önerisi ortaya atıldı. Basında yer alan haberlere göre Özal'ın kurducağı pakte ecek katkıyı anlaşıyor. Bölge bir paktın "büyük bir caydırıcılığı ve yeni bir Saddam olayını önleyecek askeri güce sahip olması gerektiğini" ek ediyor.

Bu öneri de soruna gerçek yoldan çözüm arama mantığını bir sonucudur ve doğru değildir. Böyle bir pakt, her ülkenin katılabilirliği, o ülkelerin güvenlik sistemi değildir ve bölge devletlerini daha fazla bölcektir. Paktın dışında kalan bir kısım ülke, bunu kendisine karşı tehdit unsuru olarak değerlendirecek, bu ise barışı değil kırımsızlığı ve anlaşılmazlığı sürükleyecektir. Kutuplaş-

maya dayalı her türlü yapılaşma sıcak bir savaş yoluna taşınabilir. Bu nedenle savaşı kaçınılmaz hale getirecektir.

Bölgede kalıcı barışa yönelik bütün çözüm önerileri, ilgili tüm tarafların çıkarlarını hesaba katmak, bu çıkarların çatışmaya yol açmadan dengelemeyi içermek zorundadır. Bölge devletleri arasında düşmanlıkların kıskırtıldığı bir ortamda uzlaşmalara dayalı çözümleri bulmak zorlaşmaktadır. Türkiye ise Irak'ı "düşman" görmeye başlayan tutumuyla barışa hizmet etmiyor. Türkiye bölge ülkelerini bölcek bir askeri paktın oluşumundan çok, Ortadoğu'da bütün ülkelerin titatlaşacağı Avrupa Güvenlik ve İşbirliği Konferansı (AGİK) benzeri barışçı bir oluşum için çaba harcamalıdır.

Barış İçin Konsensüs

Hükümetin meclisten Cumhurbaşkanı'nın istediği üzerine çıkarttığı "Körfez asker gönderme yetkisi" muhalefetin güçlerini yoğun tepkileriyle karıştırdı. SİP kararı Anayasa Mahkemesine götürülürken, DYP asker müdahaleye karşı çıkıyor. DSP, HEP, RP, Yeşiller, Sosyalistler, Hürriyet Partisi CİP ve TBKP de Körfez de bir askeriye karşı olduklarını defalarca açıkladılar. Bildiği gibi muhalefet partileri arasında fililiyatı dönüşümüne de olsa, demokratik bir konsensüs oluşmuştur. ŞHP, DTP, DSP, HEP, Yeşiller Partisi ve TBKP Genel Başkanlarının Cumhuriyet gazetesinde yer alan görüşleri de görsel olarak, tutulmuş, buğulu muhalefet partileri arasında barış konusunda bir konsensüsün oluştuğu görülmüştür. Bu durum barış görüşlerini ilke içinde taşıyan güçlerin ruhunu gösteriyor. Ölkemizdeki bölgede serüvenlere bitmesinin karşı barış isteyen bütün güçlere büyük sorumluluk düşmektedir. Barış isteyenleri güçlerini birleştirmeleri, savaşı çıkaranı kesmelerine daha da pervasızlaşabileceklerdir. Halkın, demokratların, liberallerin, islamci kesimlerin sosyal demokratların, sosyalistlerin kamusalın ve yolların birleşeceği tek çıkış savaşa karşı olmalıdır. Güçler birleştirilebilirse, savaşı önenebilir, barışı temini etmek de olabilecektir.

Baş-baş-görüş görüşmelerinde yapılan barış değerlendirmelerinde de getirildiği gibi, "nasıl olsa iki süper anlaşıp, bu barışı getirir" diye düşünmek barışa hizmet olmasaydı. Bugün iki büyük ülke, Türkiye ve Irak'ın çelişti yollarından başka uygulamaları geri adım attırma konusunda görüşülebileceği sağladıkları bir gerçek. Ancak ne kadar çok ülke barıştan yana bir görüşe ulaşmaları isteniyorsa, o denli katkı yapması olacaktı.

TURGUT DEDEDEN

"BÜYÜME" MASALLARI

İşçi sınıfı ile küçük ve orta ölçekli işletmelere kulağını tıkayan ANAP İktidarı TÜSİAD'ın sesini duyurunca gevşedi ve geçen yılın son çeyreğinde parayı da gevşetti. Bu gevşemeden işçi sınıfı çok fazla yararlanamadıysa da orta sınıflar oldukça rahatladılar ve piyasalar birden canlandı.

¶ Zeki Gergin

Devlet İstatistik Enstitüsü geçen günlerde ilk 6 aylık verileri göre 1990 yılının büyüme hızı tahmini açıkladı. Buna göre son 10 yılın rekoru kırılarak yüzde 10,04'tük bir "reel" büyüme sağlanacakmış! Bir başka deyişle en son 1971 yılında yüzde 10,2 büyüme gösteren Türkiye ekonomisi bu yıl da yüzde 10,04 genişleyecekmiş.

Büyüme rakamları üzerinde durmadan önce, her büyüme tahmini ve gerçekleştirilmesi açısından bir değerlendirilme yapalım. Önce, altından bir nokta çıkarılmakla yarar var. Nüfus faktörü. Her zaman olduğu gibi (da gerçekte) enflasyon rakamından türetilen GSYİH (Sali Mili Hasıla rakamı) büyüme hızı açıklanmaktadı. Böylece, bu rakam gösterilecek "Ekonomik büyüme" 10 yıllık refahımız yüzde 10 artırı demektir. Oysa aynı dönem içinde nüfusunuz da yüzde 2,5 dolayında artış göstermektedir. Bunun iş isteyen işçilerin sayısı da hemen aynı düzeyde yükselmektedir.

Orneğin 1989 yılı için yüzde 1,7'lik bir büyüme rakamı açıklandı. Eğer bu rakam yüzde 2,5'lik nüfus artış rakamı ile deflata ediliyorsa, "Yüzde 1,2 genişlik" denilecek zorunda kalınacaktır. Bu yılın "tartışılabilir" büyüme hızı simdiki yüzde 10 olarak tahmin ediyor ve rekor olarak ilan ediyor. Bu rakam nüfus artış dikkate alınarak ilan ediliyorsa ise yüzde 7,5 genişlik kalmaktadır.

Dizginleri Bırakılmış Bir Tünel
Büyümenin bu yitimin bir yana bırakıp büyümenin "ç

yüzüne" bakmakla yarar vardır. Sağlıklı ekonomilerde "büyüme" sözü telaffuz edilirken mutlaka bir "üretim artışı" ve "büyüyen Hazine" de kastedilmektedir. Oysa Türkiye'de baktığımızda, büyük bir yavaş her geçen gün borç bakiyesinde çırpınan bir Hazine ve üretim artışı değil dizginleri bırakılmış bir talep patlamasının getirdiği canlanışın başka bir şey gösteriyor.

Bu iki faktörü aynı ayrıncı edileceğimize şu tablolara koyabiliriz: Enflasyonun oynadığı durumuna rağmen ANAP İktidarları hiçbir zaman öğrenemeyecekleri doğrudur 1988'in ikinci yarısından itibaren bir yana otular. Bu doğrultusunda "sali" kullanması ile değil üretim artışı ile önlenemeyecek doğrudur. Oysa ekonomist çoğunun ekonomisi bu nüfusa el altına talep faktörünün üzerine kurulmalıdır.

1988'in ikinci yarısında da bu böyle oldu. 1987 ve 1988'in başlarında şahlanan enflasyonu "enileyecek" diye talahi iyice kartları. Tabii ki

murlar ve kamu işçileri olmak üzere tüm çalışanların sirtına yıkıldı. İşçi sınıfı buna "bahar eylemleriyle" karşı çıktı. Ardından talep daraldıysa sıkıntıya düşen orta ölçekli işletmeler de Ticaret Odası, Odalar Birliği ve Sanayi Odası aracılığıyla seslerine yükseltmeye başladılar. Hatta geçici olarak büyük burjuvazinin örgütü TÜSİAD bile katıldı.

Tabii ki, işçi sınıfı ile küçük ve orta ölçekli işletmelere kulağını tıkayan ANAP İktidarı TÜSİAD'ın sesini duyurunca gevşedi ve geçen yılın son çeyreğinde parayı da gevşetti. Bu gevşemeden işçi sınıfı çok fazla yararlanamadıysa da orta sınıflar oldukça rahatladılar ve piyasalar birden canlandı. (Özellikle otomobile piyasası birden patlaması, bu maula talebin büyük ölçüde rahatlamanı orta sınıflardan gelmesinden kaynaklandı.)

Rakamların Yüksek Halkın Sirtına Yıkılacağı

İşte 1990 "büyüme" alını

zamanında enflasyon alması bescamı çıktı. Her zaman "büyüyoruz" da o nedenle enflasyonumuz yüzde" diyen ANAP kurumlarına söylecek söz kalmamıştı. Çünkü büyüme safırlanmışken bile bu "enflasyon belası" gitmek bilmiyordu.

Geçen yılın son çeyreğinden itibaren açılan piyasalardaki canlanma bu yılın ilk altı ayında da devam etti. Kapasite kullanımı oranları büyük ölçüde arttı. Bu yıl büyüme hızı yüzde 11,6 olacağı tahmin edilen sanayi sektörü büyüme hızı geçen yıl yüzde 4,2 düzeyinde kalmıştı. Geçen yıl yüzde 10,8 gerileyen tarım sektörünün bu yıl büyüme hızı tahmini ise yüzde 11,5 düzeyinde. Bu da ancak bir önceki yılın düzeyini tutturabilmek demektir. Kasaca tarım yüzde yitirdi yerinde saymaktadır. Hem de üç yılka yaklaşıp yüzde 9 artan nüfusa karşılık bir başka deyişle başta gıda olmak üzere bir çok tarımsal üründe tüketici sayısı hızla artarken üretim yerinde saymaktadır. Herif artan tarımsal ürün ihtiyacı da bunun en önemli göstergesi değil midir?

Bu patlayan iş talebinin yaratıldığı çok ile büyüme hızında kalmamıştır. Ama bu büyüme yeni kapasite yarımamadan "büyüme" olarak görülmüyor. Bir başka deyişle eğer büyüme "üretim artışı" ile değerlendirilmezse, Prof. Dr. Tamer Berksoy'un "Ekonomik Rüzgar" gazetesinde yer alan yazısında da belirtildiği

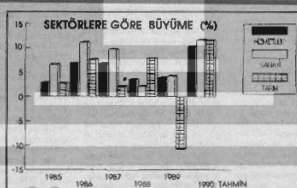
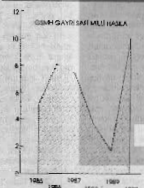
gibi enflasyonun önümüzdeki dönemde 3 haneli rakamlara ulaşması kaçınılmazdır. Yoksa "na ne" cü Ötügen Taner'in kelimesini ortaya koyarak söylediği gibi yüzde 30-40'lık rakamlar hayal bile edilemeyecektir ve hayatın yitkin yine çabası, halkımızın sirtına yıkılacaktır.

Hazine tablosu da en az oretin tablosu kadar (e karartıcıdır. Geçmiş yıllardan "subvansiyonlu" Hazine'den kat kat perşan (durumda olan Hazine'nin durumu) bazarıdır. Bütçede her yamasa tükenecek yer kalmadı. Hem de, bory finansine yazılmayan trilyonlara liralık "bono" in bile Hazine'ye bu bütçeye aktığı bir dönemde bu durumu döndürüyor bir Hazine ve bütçe için fazla sayılmayacak bir şey olması gerek.

Yalnız burada bir nokta daha belirtmek yarar vardır. Hazine daha çok eğitim, daha çok sağlık harcamaları yaptığı için mi bu denli berbat durumda oluyordur? Hayır. Tam tersine, toplumun gelişmesine, refahına, kalkınmasına idi temel ege olan eğitim ve sağlık "daha az" pay" ayrılarak bu duruma düşürülmüştür. Aç olan budur.

1990 yılında toplam kamu harcamaları içinde eğitim ayıran pay yüzde 14,2 düzeyindeydi. Bu pay 1985 yılında yüzde 10,0'a, geçen yıl ise yüzde 9,5'e geriledi. Eğitimlin Milli Gelirden aldığı pay ise 1980 yılında yüzde 3,4 düzeyindeydi, bu pay 1985 yılında yüzde 2,8'e, 1989'da da yüzde 2,4'e düşmüştü.

Sağlığın durumu ise iyice sıkıştırdı. 1980 yılında sağlık harcamalarının toplam kamu harcamaları içindeki payı yüzde 0,9 düzeyindeydi. Son yıllarda bu pay neredeyse yarı yarıya azalarak 1985 yılında itibaren yüzde 0,5 düzeyine kadar düşmüştür. Kasaca söylemeye çalıştığımız bu tablolardan yarımsa hale "büyüköl" diyen vursa pek doğrudur!

sonuç yine hoşran oldu: Yüzde 90'a dayanan enflasyon. Ama, ANAP İktidarı'na göre suçlu sabittir: Sözümlenir ona yüzde sekiz ve maaşlardan kaynaklanan yüksek talep. Oysa böyle tale kusuruna devami edilebilir. Bunun için piyasası altına eylemi sürdürebilir. Bu kısırları başta me-

ardında yatan, geçen yılın örneğin çeyreğinde, büyük sermayenin "huyutlarıyla" her (tüm) işin ucunun kırıncıdan alındığından sonra piyasası ucun gevşetilmesi gereceği yalmaktadır. Geçen yılın son çeyreğinde tahmini nüfus faktörü (her) ekonomiye reel köçümeyi gösteriyordu ve aynı